

Samenwerken in NOVEX-gebied Zuid-Limburg

Samenvatting OFL-rapport

Aanleiding

Dit rapport is geschreven naar aanleiding van een verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om in één of meer NOVEX-gebieden te verkennen hoe de samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties verder te brengen is.

In samenspraak met BZK en het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg is de verkenning concreet gericht op Zuid-Limburg met als vraag: 'op welke manier kunnen de partijen een gezamenlijk bestuurlijk-maatschappelijk proces inrichten om tot keuzes te komen die resulteren in een uitvoerbare aanpak van de blauw-groene opgaven in en om Zuid-Limburg?'

Opgaven in NOVEX-gebied Zuid-Limburg

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de langetermijnvisie van de rijksoverheid op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Voor de uitvoering van de NOVI is er het programma NOVEX. In dat programma zijn zestien gebieden aangewezen met een grote stapeling van opgaven. Zuid-Limburg is één van die gebieden.

Opgaven in NOVEX-gebied Zuid-Limburg gaan over:

- Circulair maken van de economie
- Aanpak kwetsbare wijken
- Duurzaam behoud en klimaatbestendig maken van Nationaal Landschap Heuvelland

Waarbij de recente wateroverlast en de landsgrensoverschrijdende context belangrijke aandachtspunten zijn.

De toekomstige en samenhangende ontwikkeling van blauw-groene structuren in Zuid-Limburg zijn een belangrijk onderdeel van de te ontwikkelen strategie voor dit NOVEX-gebied.

Samenwerking in Zuid-Limburg

Voor deze verkenning is gesproken met betrokkenen uit overheden en is een bijeenkomst geweest met zowel mensen uit de samenleving als overheden.

Het beeld dat uit die gesprekken en de bijeenkomst naar voren komt is in de OFL-verkenning bekeken door de bril van de Complexity Navigator. Dat is een analyse- en beoordelingskader voor complexe (samenwerkings)processen.

Daaruit komt naar voren dat de gevoelde urgentie voor verandering groot is bij diverse betrokkenen uit overheden en samenleving. Dat gevoel van urgentie kan een katalysator zijn om de samenwerking voor blauw-groene opgaven in Zuid-Limburg te verstevigen.

Naast een gevoel van urgentie is ook initiatief van de rijksoverheid en de provincie Limburg nodig. Initiatief om een gedeelde visie en ambities te maken voor Zuid-Limburg, en initiatief om daarvoor andere overheden en stakeholders uit te nodigen.

Daarnaast is ook een 'ruggengraat' onontbeerlijk om vanuit de gevoelde urgentie verder te komen. Een ruggengraat is een groep mensen uit overheid en samenleving die betrokken zijn bij verschillende blauw-groene opgaven. Die groep mensen focust op planning, mobiliseren van mensen en middelen, faciliteren van vitale verbindingen, vastleggen van besluitvorming en gedeelde monitoring. Dat is nodig om de samenwerking gaande te houden.

Perspectief

Het OFL-rapport schetst vervolgens het perspectief om toe te werken naar een coalitie voor Zuid-Limburg. Dat perspectief steunt op - steunend op het gevoel van urgentie, initiatief van de rijksoverheid en de provincie en een ruggengraat.

In zo'n coalitie zitten zowel betrokkenen uit overheden als uit de samenleving. Een coalitie aangaan is een manier om sterk aan elkaar verbonden te zijn, zonder te hoeven opgaan in één overkoepelende organisatie. De term coalitie is bedoeld om te benadrukken dat het niet alleen gaat om het maken van plannen en een visie, maar ook om het vormen van een samenhangend netwerk dat elkaar goed begrijpt, weet te vinden en samen met elkaar de goede energie opbouwt om te gaan werken aan de ingewikkelde opgaven in het gebied. Een netwerk ook van mensen die zich committeren aan de samen geformuleerde visie.

Stappenplan

In het rapport staat een stappenplan op hoofdlijnen voor hoe te komen tot die coalitie.

Het stappenplan gaat achtereenvolgens over:

- het vormen van een planningsgroep als ruggengraat

- het voeren van individuele en groeps gesprekken om een netwerk op te bouwen
- betrokkenheid van bestuurders
- Opstellen gedeelde ambities, uitmondend in een coalitieakkoord, gebruikmakend van de Future Search methode.
- En daarmee het vormen van een coalitie, op basis van het opgebouwde netwerk en het coalitieakkoord.

De grootste verandering die het OFL voor zich ziet in de coalitevorming is het versterken van de samenhang op zowel ambitie als op plan- en uitvoeringsniveau.

Op weg naar een blauw-groene coalitie voor Zuid-Limburg

Het OFL ziet dat er spanning zit tussen enerzijds het tijd nemen voor het vormen van een coalitie en anderzijds de tijdsdruk in het NOVEX-proces.

Tegelijkertijd is het goed te bedenken dat de spanning in de tijdlijnen in de praktijk minder zwart-wit kan zijn. Tegelijkertijd weten we dat dit vaak de praktijk is waar men mee moet dealen. En zien we ook dat het soms nodig is om voortgang te boeken. We weten ook dat druk uitoefenen soms goed is om zaken in beweging te brengen.

Het perspectief en het stappenplan zijn gericht aan de rijksoverheid en de provincie Limburg. De provincie Limburg en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn nu verder aan zet om initiatief te nemen voor de volgende stappen in de samenwerking in het NOVEX-gebied Zuid-Limburg. Dat zien wij als een vervolg voor meer regie vanuit de overheden. De regie die nu ook zo gewenst is vanuit de gebieden.

Dit is een uitgave van:
Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

E-mail:
info@overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl
Kijk voor meer informatie op:
www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Uitgave: december 2022